

Bingoupplivilsi til pensjónistar!?

Oddagrein

Framstigið var stórt, tá Smyril kom í 1975. Tann nýggi Smyril tók einar 30 ferðir so nógvar bílar, sum tann gamli, ið bygdur var á Tórshavnar Skipasmiðju í 1967.

Men sum uttanlandssiglingin vant upp á seg, vaks eisini tørvurin á einum skipi í Suðuroyarleiðini. Tískil varð leitað eftir nýggjum skipi til uttanlandssiglingina.

Í 1979 var upp á tal at keypa Lassa II - skip á stódd við Norðuna, men hetta elvdi til mikið politiskt rumbul, tí Fólkaflakkurin setti fótur í spennu.

Fólkaflakkurin vildi geva uttanlandssiglingini hjá Strandferðsluni monustingin - kosta hvat tað kosta vildi. Teistin varð keyptur til Suðuroyarsiglingina, so Smyril burtur av kundi vera í uttanlandssigling. Men nei - samgongan slitaði av hesum máli í 1980 - teir borgarligu fingi valdið, og almenna uttanlandssiglingin fekk monustingin.

- 2 Seinni kom tó Norðuna, sum tibetur hevur klárað seg væl - væl stuðlað av tí almenna. Men tað var tað almenna sum stakk kósina út í kortið - sum byggið leiðina upp. Kønir menn á økinum siga, at um Norðuna kom fyrr - kanska sum Lasse II í 1979 - høvdu færoyingar gingið á odda í allari flutningsvinnuni í Norðurlantshavi. Men sum ikki einaferð var politiski viljin í Føroyum ein annar - ein borgarligur illvilji mótevigis tí almenna:
- Heldur einki, enn alment.

At søgan endurtekur seg eru so nógvar dømi um. Mikudagin var eitt. Ein borgarligur landsstýrismaður í einum borgarligum landsstýrið hevur gjørt av, at nú skulu vit ikki longur hava eina almenna uttanlands-sigling.

Hesir nýggju mennir eru so smartir. Tað ljóðar so fint - alt hetta við „lønsemi“. Alt, ið luktar av stuðli er ikki gott - tó bara til eitt vist.

Byggi tað almenna ikki upp siglingina, sum Smyril-Line nú røkir, var hon ikki til á føroyskum hondum. Tað almenna hevur aftur bygt upp eina frálika rutu til Skotlands, sum fólk og inn- og útflytarar - øll eru glað fyri. Hon hevði heilt vist borið seg um nokur ár, men hon fekk ongan kjans. Hon skuldi offraast.

Fólkíð - tey sum lata stuðul til alt møguligt, sum tey ikki verða spurð eftir, tey kunnu nú flúgva til Aberdeen, er loysnin hjá landsstýrismanninum. Ella sum Finnbogi Arge segði: Vit skulu ikki brúka almennar pengar til bingoupplivilsi til pensjónistar...!

Meinigi færoyingurin hevur fingið beskeð: Teir borgarligu vita best, hvussu almennir pengar skulu brúkast.

Sosialurin

SEV hugsar um umhvørvið

Aftursvar til Diritu Brattaberg

Í blaðnum tann 31. januar 1997 setur tú mær nakrar spurningar viðvíkjandi orku og umhvørvi. Aðrenn eg svari teimum, bert nakrar hugleiðingar.

Stutt lýsing av málinum

Tá eg lesi grein tina og brævið, tú sendi mær, fái eg varhugan av, at tú ikki hevur fylgt tí nógva orðaskiftinum, sum var um hetta mál miðskeiðis í áttátíðrum, t.v.s. kennir ikki málið.

Skal tí heilt stutt siga nakað um tað.

Upprunliga søkti SEV um loyvi at útyggja vatnorkuna á vesturstíðini á Eysturoynni (Eiði 1 og 2). Eftir nógvar kanningar og eftir tilmæli frá Orku ráðnum gav Føroya Landsstýri ístaðin loyvi til at útyggja Eiði 1 og 3 í fyrsta umfari, fyrri seinni at víðgera Eiði 2 og 4. Hetta er norðari partur av Eysturoynni.

Tann fyrri parturin av hesi ætlan (Eiði 1) er framdur. Hetta er tann íløgutungi parturin, tí orkustøð og byrgingarnar við Eiðisvatni eru við í hesum partinum. Eitt stórt lendi varð sett undir vatn, eftir at fornfrøðsligar kanningar har vóru gjørdar sum SEV mátti gjalda umleið 3 mill. kr. fyri. Tað var serliga hesin parturin av verkætlanini nøkur fá høvdu ampa av.

Tann næsti parturin av hesi heildarætlan (Eiði 3), snýr seg um at samla vatn eystar megin fjallarøðina, frá Funningi suður til berg-holmunnar hjá Landsverkfrøðinginum, og føra tað til Eiðisvatni í tunnilum, sum ikki siggjast í lendinum. Í ánni verða áárinntøk gjørd, sum leiða vatnið niður í tunnilin.

Beinleiðis spurningar
Í beinleiðis spurningum til mín, eftirlýs tú eini nærri útgreinan av hvørji árin Eiði

3 ætlanin kann hava á umhvørvið. Sambært tí kanning, sum Yvirfrøðingarnvndin læt gera og sum Vandkvalitetsinstituttet gjørdi og sum eg veit tú kennir, varð sagt, at silastovnurin í Eiðisvatni í fyrsta lagi fór at vaksa fyri síðani at minka, vegna vantandi gýtingarmøguleikar. Hetta kundi bótast um, sambært tí kanning, sum »Laboratorium for ferskvannssøkologi og innlandsfiske« í Oslo gjørdi fyri SEV. Tíverri fekkst ikki loyvi tað frá Hagastovnunum fyri Suður Helví, at fremja hesar ábøtur, men kanska tað ber til í dag og um so er eigur tað at verða framt. Hetta viðvíkur sostatt bert Eiði 1.

Av tí samlaðu vatnøgd, sum í dag rennur í Funningstjørð, verða umleið 38% leidd í Eiðisvatni. Ávirkanin av hesum verður staðfest í eini eftirlýgandi kanning.

World Energy Council

Ein felagsskapur við navninum »World Energy Council«, stýtt WEC, sum tekst við allar orkuformar og hevur limir úr nærum 100 londum, harimillum SEV úr Føroyum, og sum umboða meira enn 90% av heimsins orkunýtslu, sigur m.a., at skal vøxturin í orkunýtslu, sum er ein fortreyt fyri búskaparligari og sosialari menning, kunnu sameinast við náttúruvernd, er neyðugt við munandi øktum atgerðum fyri at:

- minka um umhvørvisávirkanina frá fossílum brenni
- skjótari at økja um effektivitetin í orkuframleiðslu og orkunýtslu
- økja um nýtsluna av víðvarandi orkukeldum

- styrkja um álitið á kjarnorku

Av omanfyrirstandandi skilst, at nógva orka verður lögð í at minka um dálkingina frá fossílum brenni. Hjá okkum er tað serliga tungolga, ið verður nýtt. Hvussu henda oljan er samansett, vita tit á Heilsufrøðiligu Starvsstovuni helst eins væl og vit og hvør dálking stendst av at brenna hana, men evni CO₂, SO₂ og NO_x v.m. verða vanligar nevnd í sambandi við dálkingarspurningin.

Orkuframleiðsla í Norðurlondum

Sum kunnugt er vatnorka tann víðvarandi orkuformur, sum er nóg mest nýttur. Av samlaðu elorkuframleiðsluni í Norðurlondum í 1995 vóru 57% framleidd við vatnorku, 23% við kjarnorku og 20% við termiskar orku. Vindorka, biobrenni v.m. umboða minni enn 0,5%. Ikki haldi eg, at Norðurlond hava gjørt mistøk við at nýta vatnorkuna sum høvuðsorkukeldu, tí orkusparandi tiltøk og tað tú skilir við alternativa orku ikki kunnu nøkta tørvin einsamøll.

Orkuframleiðsla í Føroyum

Orkutørvurin í Føroyum kann í dag frammyvir nøktast við teimum orkukeldum, vit í dag nýta. Møguleikin at útyggja vatnorkuna er avmarkaður og verður tað tí altíð neyðugt við termiskari orku. Vindorkan verður bert ískoytt, vegna teknisku avmarkingarnar og tað at henda orkukelda bert er tøk tá vindur er, byrjar at framleiða við 4 m/s og verður steðgað við 25 m/s. Umhvørvisárinini eru m.a. óljóð, útsjón og landslagi og órógv av telesamskipti.

Teknisku royndirnar hjá

SEV við vindorku í Føroyum higartil hava verið nøktandi, men mesta vindferðin í Neshaga hevur enn bert verið 50 m/s. Avgerð um at gevast við vindorku er ikki tikið, men vit fylgja væl við gongdini.

Til spurning tín um sólorku, er tað lítið sannlíkt at hesin orkuformur fær stóran týdning sum orkukelda her hjá okkum. Á SEV hava vit ikki kannað henda møguleika nærri.

Tá tú spyrst um Eiði 3 útyggingin víðfjór at dieselverk verða niðurlögð, er tað ein misskiljing. Framleiðslan frá Eiði 3 verður 15 mill. kWt og kemur at avloysa somu nøgd av termisk framleiddari orku. Íløgan í nýggj termisk verk kann tí útsetast nakað. Sama er galdandi, um brúkarin sparir orku - íløgur kunnu útsetast.

SEV er umhvørvis-hugsandi. Av frammanfyrirstandandi framgongur, at SEV er ein umhvørvis-hugsandi felagsskapur, við tí endamáli at minka um termisku orkuframleiðsluna og ístaðin troyta víðvarandi orkukeldur, tá tað er búskaparlaga skilgott.

Tórshavn, tann 14. mars 1997
Klæmint Weihe

Handilsnæmingur

Vit kunnu bjóða næmingi við FHS-prógvi áhugaverda og fjølbroytta útbúgving í BR-Leikum.

Sendið skrivliga umsókn við prógvi til:

BR-Leikur
Box 1215
110 Tórshavn

Tøkk

Hjartaliga takka vit fyri, at tit mintust okkum á 25 ára degnum við vitjanum, blómum, gávum og telegrammum.

Deyvafelag Føroya